

Vyjádření konzultanta k magisterské práci Jana Roda Informační technologie současnosti a technika moci

Především se omluvám autorovi i komisi, že vyjádření bude stručnější než bývá mým zvykem. Bylo to způsobeno okolnostmi na mně nezávislými (lékařská vyšetření a zahraniční cesta, takže jsem práci dostal pozdě). Nicméně mohu odpovědně konstatovat alespoň tyto skutečnosti:

1. Jan Rod pravidelně konzultoval nejen se mnou, ale i s jinými (skutečnými) odborníky v oblasti nových technologií, což je znát jak na struktuře, tak na obsahu práce;
2. zvolil si téma svrchovaně aktuální a pojednal je – což je zcela nezvyklé – bez patetické zaujatosti na tu či onu stranu, text je napsán věcně, poučeně a klidně i v těch pasážích, kde ukazuje, nakolik nás soudobé a budoucí technologie ohrožují a budou ohrožovat.;
3. práce je napsána formálně stylisticky velice svědomitě a čistě (gramatické chyby pro „dnešní generaci“ obecně jsem vyznačil v textu, jde o standardně špatně používané jí-jí, mojí-mé, jenž – jež atd.);
4. autor využil řady textů, které nejsou obvykle citovány, snad přílišná závislost na Foucaultovi (což je ovšem dáno mou idiosynkasií ve vztahu k tomuto autorovi více než autorovým záměrem) a Gary Marxovi trošku vadí – jistě by se našly i inspirace jiné (jakkoliv oceňuji, že autor uvádí anglojazyčné texty v poznámkách v originále, takže se lze přesvědčit o tom, nakolik adekvátně pracuje s terminologií, myslím, že „překlady překladů“ nejsou úplně na místě – Deleuze i Foucault by museli být citováni francouzsky, což po autorovi nežádám – tento druh citace z druhé ruky je nejen obvyklý, ale autoři „světových jmen“ dokonce proti citací z anglických překladů nic nenamítají);
5. závěry, k nimž autor dospívá jsou nebagatelní – jakkoliv by se daly psát apokalyptickým tónem jako jeremiáda nad osudy budoucího lidstva, autor je věcný a dodržuje principy vědecké etiky – nepíše esej, ale odborný text.

Bylo by možné uvádět celky i detaily, které jsou pozoruhodné, například proměna sociálního prostoru (včetně ulic), kterou vůbec nevnímáme, „nové formy dohledu“ atd. Dokonce si myslím, že autorova věcnost snad je i na závadu v tom, že přece jen neukazuje (všimněme si patosu Foucaultova!) v jaké „pasti“ jsme se ocitli. Maně přichází na mysl teze z Brechtovy a Havlovy Žebrácké opery – Nejlépe slouží ten, kdo neví, že slouží, v parafrázi tedy – nejlépe je pozorován a kontrolován ten, kdo neví, že je kontrolován... a to jsme v mnoha ohledech my všichni.

Kromě několika drobných stylistických výhrad a dodatku, že by možná opravdu stálo za to ukázat, jak radikální proměna sociálního života je spojena s novými technologiemi (autor na jednom místě věc přesně „pojmenovává“ – my, kteří jsme se do tohoto stavu věcí narodili, si je ani neuvědomujeme). Nové technologie totiž nejen proměňují povahu našich životů (například tím, že si vynucují stále větší a větší ochranu tu dat, tu osobních údajů, onde obydlí, tam zase majetku), ale paradigmatickou strukturu sociologie: sociologie, která se nebude zabývat tímto fenoménem bude nutně marginalizována. Nemusí to znamenat, že studium nových technologií a jejich sociálních kontextů je jediným relevantním tématem, ale v pozdně moderní společnosti je rozhodně tématem dominantním. Je dobře, že se Jan Rod tématu ujal a dobře a s mimořádnou znalostí věci.

Nebudu vytýkat, co v práci není – již proto, že sociálně interakční dimenzi problému pojednal v práci bakalářské. Jistě stojí za to, aby studie byla po příslušných úpravách nabídnuta k publikaci.

Jako konzultant navrhuji klasifikaci výborně.

Prof. PhDr. Miloslav Petrušek CSc.,
Fakulta sociálních věd UK.

Praha 19.6.2007